

et ita non habet locum in eis irritatio nec interrogatio facta.

14. *Quid nomine patris intelligendum, cum agitur de potestate irritandi vota.* — Posset tandem interrogari, quid nomine patris intelligendum hic sit, id est, an veniat etiam mater, aut avus, vel curator in defectu illorum; sed quia de hoc dicturi sumus latius capite sequenti, dico breviter, deficiente patre, curatores posse irritare vota realia puberis, ut officiunt eorum administrationi; vota autem personalia per se loquendo non posse irritare, quia curatori non est commissa persona, sed bona ejus. Dicunt autem aliqui, si votum reale minoris juramento confirmetur, non posse irritari a curatore, argumento sumpto a simili ex leg. 1 et 2, C. Si advers. vendit. Sed non credo, quia votum illud, ut sit justum, et Deo placeat, debet includere conditionem, Nisi curator resistat, alias injuria illi fieret, et consequenter juramentum, confirmans illud votum sine tali conditione, esset iniquum, et non obligans; si autem votum illam conditionem includat, non obstabit juramentum quominus irritari possit. De matre autem et avia dicendum est, nihil posse, nisi quatenus munus curatoris suscipiunt, vel nisi ex accidenti votum sit in illarum præjudicium, ut dicitur capite sequenti.

CAPUT VI.

UTRUM PARENTES IRRITARE POSSINT VOTA
FILIORUM IMPUBERUM, ET QUANDO, AC QUOMODO?

1. Loquimur de impuberibus ratione utentibus, qui jam sciunt peccare mortaliter, nam reliqui non sunt capaces voti; isti autem votum validum possunt emittere, licet infirmum, ut supra dictum est lib. 3. Hinc ergo certum est primo, parentes posse irritare vota horum impuberum. Ita docent omnes cum D. Thoma, d. q. 88, art. 9, et in 4, d. 38, ubi reliqui Scholastici, et Anton., 2 part., tit. 11, c. 2, § 6, et omnes Summistæ, præcipue Sylvester, *Votum*, 3, q. 5 et 6; Navar., c. 12, n. 64 et 65; Soto, d. q. 3, num. 1. Colligitur communiter ex Num. 30. Sed de illa lege incertum est an loquatur de solis filiabus, et de qua atate loquatur, et non satis constat an fuerit positiva vel naturalis; et ideo ratione et jure canonico utendum est, quæ statim afferemus.

2. *Secunda assertio: potestas parentum ad irritanda vota filiorum impuberum est non* 80-

lum directa, sed et indirecta. — Dico ergo secundo: hæc potestas est ad irritandum hæc vota impuberum non solum directe, sed etiam indirecte. De indirecta nihil addere necesse est, quia est eadem (vel major ratio) de his filiis quæ de grandioribus. Prior ergo pars communis est, et sumitur ex cap. 1 et 2, 20, quæst. 2, et c. *Mulier*, cum aliis, 32, quæst. 2. Et præterea fundatur in ratione naturali, addita positiva quoad temporis determinacionem. Ratio ergo est, quia filius jure naturæ ita est sub potestate patris, ut ante usum rationis voluntate patris regi debeat, ita ut voluntas patris filii voluntas censeatur. Postquam autem incipit filius ut ratione, licet jam possit libere operari, habet pro aliquo tempore usum rationis nimis imbecille ac tenuem; et ideo ratione naturalis dictat, ut pro aliquo tempore pendeat a voluntate patris, saltem quoad firmitatem obligationis, ita ut non sit omnino firma, donec pater illam approbet. Et maxime in negotio gravissimo, quale est obligationis ad Deum, quæ per votum contrahitur.

3. Hoc ergo est naturale fundamentum hujus obligationis: illud autem solum fortasse non esset sufficiens ad usum hujus potestatis, nisi pro casu dubio, in quo, scilicet, dubitaret an filius haberet libertatem sufficientem ad se obligandum, et ad peccandum mortaliter, necne. Quia ubi certo constiterit puerum habere jam libertatem ad peccandum mortaliter, et se obligandum diabolo, consequenter constabit de libertate sufficiente ad se obligandum Deo per votum, juxta regulam communiter receptam a Theologis et jurisprudentiis, cum Glossa, in dicto c. *Mulier*, 32, q. 2. Et ideo non immerito dubitari poterit an, stando in solo jure naturali, talis puer censendus jam esset sui juris ad se obligandum firmiter Deo in materia proportionata, et sibi libera, et consequenter an tale votum posset irritari a patre. Nihilominus tamen, quia regulariter loquendo, illa etas non est sufficiens ad deliberandum perfecte in negotio tam gravi, et quia vinculum voti, quatenus in futurum obligat, arduum et periculosum est, et in eo emitendo quando vel quomodo expedit, potest parvulus facile errare, ideo valde consentaneum est rationi naturali, ut pro aliquo tempore voluntas parvuli filii, etiam post comparatum rationis usum, pendeat a voluntate patris, et ab eo tolli possit vel confirmari.

4. *Potest pater irritare vota filiorum, quando dubitat an sit jam impletus annus pubertatis.* — Atque hinc fit, necessarium etiam fuisse

legem positivam, quæ tempus definiret, pro parentum et filiorum, ideoque ampliandus; quo patria potestas extenditur ad irritationem hoc modo faciendam, seu pro quo durat ex parte filii imperfectio illa, ratione cuius hac irritatione indiget. Quia hoc non potest ex solo jure naturæ, quia alii celerius, alii tardius ratione utuntur, et non debuit hoc relinquari arbitrio parentum, sed certo aliquo ætatis termino præscribi. Qui terminus, licet non sit idem in omnibus, tamen lex humana observat quod frequentius accidit, et ita pro masculis designata est ætas usque ad decimum quartum annum completum, in feminis usque ad duodecimum etiam completum, ut omnes antores citandi consentiant, quia jura absolute loquuntur, quæ supra lib. 3, c. 6, allegavi, et est favor, et ampliandus, ut mox subjiciam. Neque circa hunc terminum ætatis facta est aliqua mutatio per Concilium Tridentinum, in ordine ad vota simplicia, ut dicto cap. 3 dixi, et notavit etiam Palaci., d. disp. 30; Azor, lib. 11, cap. 17, q. 7, circa finem. Addi præterea hic potest, necessarium esse ut certo constet annum esse completum, ut cesseret hæc potestas patris; nam in casu dubio potest votum irritare; tum quia pater possidet jus suum, quo non privatur in casu dubio; tum quia est favor debitoris, et ideo ampliandus; tum propter alia supra dicta de voto dubio. Tum denique quia in simili dubio non judicatur impubes factus pubes quoad alios effectus, ut verbi gratia, quoad agendum in judicio, et similibus. Et ita sensit Palud., 4, dist. 38, q. 4, art. 2, conc. 9.

5. *An possit pater vota irritare filii, qui est capax dolii et deliberationis ante ætatem.* — Solet autem queri, si contingat puerum ante illam ætatem esse aptum ad perfecte deliberandum, seu (ut dici solet) dolii capacem, et id experimento satis certo constet, an possit nihilominus pater tunc vota ejus irritare. Nam Hugo, ut refert dicta Glossa, dixit, tunc votum non esse irritabile. Sed hæc sententia ab omnibus reprobatur eum dicta Glossa, et alia, in dicto cap. 1, 20, q. 2, et in c. *Ad nostram*, de Regul., et a Doctoribus eisdem locis, et in capite *Postulasti*, de Regular.; Palud., in 4, d. 38, q. 4; Sylvester., *Religio*, 2, quæst. 12. Et sumitur ex dictis juribus; nam, licet loquantur de voto solemani, inde tamen optimum sumitur argumentum ad simplex. Tum quia illa jura simpliciter subdunt voluntatem filii impuberis voluntati patris in negotio se obligandi Deo, ut Panormitanus notat in dicto capite *Postulasti*; tum etiam quia est favor

7. Contra hanc assertionem opinatus est Vi-
vald., in Candelab., 3 p., c. 4, n. 99. Ait enim patrem posse irritare omnia vota realia filii emissæ ante decimum quartum annum, et filiæ ante duodecimum; nou tamquam omnia personalia, sed illa tantum quæ patri vel matri præjudicant. Refert etiam Azor, lib. 11, c. 17, q. 8, quosdam dixisse, non posse patrem irritare votum filii, cuius executio refertur ad tempus

pubertatis, ut votum ingrediendi religionem post decimum quartum annum expletum. Sed Vivaldus nullum fundamentum adducit, nec Doctorem allegat, et videtur evertere fundamentum positum in secunda assertione. Et nihilominus, num. 401, supponit id, quod certum est, patrem posse irritare votum religionis et castitatis filii impuberis; in quo non potest sibi constare, quia votum castitatis personale est, et non præjudicat patri, et ita non potest ab eo irritari indirecte propter præjudicium, seu ex parte materiæ; ergo limitatio non est universalis; neque habet majorem rationem in aliis votis, quam in voto castitatis. Nullo ergo modo admittenda est illa sententia. Alia etiam exceptio rejicienda est ex eodem fundamento, quod irritatio hæc non fundatur in materia, sed in subjectione et imperfectioне voventis, et ideo dixi nullam esse admittendam exceptionem, sive de votis relatis ad tempus majoris ætatis, sive de votis rerum præceptarum; semper enim voti obligatio per se et directe auferri potest.

8. *Quarta assertio: rotum, factum in ætate impubere, irritabile est in pubere ætate, nisi denuo confirmatum fuit.* — Dico quarto: votum factum in ætate impubere irritabile est in ætate pubere, si in eodem statu permanet ex parte voventis et parentis, id est, si a neutro confirmatum est. Hæc assertio non est tam certa sicut præcedentes, est tamen probabiliior. Eam tenet Cajet., 2. 2, q. 189, art. 5; Navar., cap. 12, n. 71; Vivald., d. cap. 14, num. 100; Azor, d. c. 17, q. 7; Lessius, lib. 2 de Just., c. 40, num. 80; Lud. Lop., c. 48, et communiter Moderni. Fundamentum est, quia votum illud a principio fuit infirmum et irritabile, et nunquam fuit confirmatum, ut supponitur; ergo semper retinet illam imperfectionem; ergo semper irritari potest. Probatur ultima consequentia, quia illa potestas data est parenti, ut subveniat imperfectioni filii impuberis, quæ ratio semper durat, et per nullam legem limitata est illa potestas, ut exerceri debeat durante impubertate, sed solum ex parte materiæ circa quam, ut versetur circa sola vota impuberis.

9. Confirmatur primo, quia votum illud a principio includit illam conditionem: *Si pater non contradixerit;* ergo semper votum manet conditionatum, et pendens a voluntate patris, et ratione illius poterit irritari. Quia illa conditio non limitatur ad tempus pueritiae, ita ut conditio sit: *Si pater non contradixerit infra tempus pubertatis,* quia hæc limita-

tio nec ex jure colligi potest, a quo maxime hæc potestas pendet, nec ex ratione, quia per hanc potestatem subventum est indiscretioni filiorum: hæc autem necessitas semper durat respectu actus præteriti, cum dicta imperfectione facti; nam ab illo est præsens obligatio contracta. Unde confirmatur a simili ex ratione textus in c. ult. de Sent. excommun., ubi datur Episcopis facultas absolvendi a sententia canonis pueros, qui ante pubertatem clericos percusserunt; et extenditur, sive ante, sive post annos pubertatis, postulenti se absolviri. Et redditur ratio his verbis: *Cum propter defectum ætatis, in qua fuit delictum commissum, rigor sit mansuetudine temperandus.* Quando ergo potestas conceditur circa actum factum in pueritia, in usu illius potestatis attendendum est, quando actus fuit factus, non quando exerceatur actio circa illum; ita ergo est in præsenti, ideoque eadem regula servanda est. Unde Panormitanus ibi, num. 2, generaliter concludit, beneficium inductum ratione minoris ætatis, postquam cœpit habere locum, non extingui, licet minor perveniat ad majorem ætatem.

10. *Contraria opinio.* — Contra hanc vero partem tenuit Soto, d. q. 2, art. 3, in fine, et sequitur Arag., 2. 2, q. 88, art. 9; Ang., q. de Voto, art. 7, diffic. 12, dub. 7; citatur etiam Ang., verb. *Votum*, 2. n. 6. Sed id ibi non dicit. Fundari potest hæc sententia, quia ut votum irritetur, non satis est quod de se sit irritabile, sed requiritur potestas ex parte irritantis; nam si singamus patrem esse mortuum, et non dari tuforem, vel filium esse jam puberem, nemo poterit irritare votum, etiam si votum ipsum de se eamdem semper imperfectionem retineat. Sed in præsenti casu pater amisit potestatem, quia jam filius non est ei subditus; ergo. Confirmatur, quia alias etiam tutor id posset, postquam desiit esse tutor, quia pupillus pervenit ad majorem ætatem. Item pater posset irritare vota facta a filio pubere non emancipato, etiam post emancipationem, et dominus vota servi post libertatem obtentam, et similia.

11. Sed hæc non cogunt: propter primum tamen argumentum posset quis distinguere duos status filii, qui excessit pueritiam: unus est, quamdiu durat sub patria potestate post inchoatam pubertatem; alius est, quando jam est emancipatus; et ita conciliare opiniones, quod nostra assertio habeat locum, quamdiu filius pubes non est emancipatus, quia pro toto illo statu semper pater retinet potestatem

in illum, et consequenter potest etiam exercere actum, qui objective (ut sic dicam) respicit tempus impubertatis, et in eo exercere debuit, et per accidens fuit dilatus. At vero opinio Soti locum habet post emancipationem, quia jam cessavit omnino subjectio filii ad patrem, sine qua non videtur posse intelligi potestas irritandi. Verumtamen distinctio hæc seu moderatio necessaria non est. Quia nec per temporis lapsum, nec per emancipationem amisit pater potestatem circa vota illi subjecta, quia persona semper manet ab illo pendens quoad vota illius ætatis, licet secundum præsentem statum vel ætatem jam non sit subjecta. Eo vel maxime quod filius semper manet aliquo modo subjectus patri quoad aliquam correctionem vel directionem, si necessaria fuerit, sicut filius semper patri debet reverentiam; et hoc satis est ad illam irritationem. Præsternit, quia conditio inclusa in voto semper habet locum, et irritatio solum fit per suspensionem seu ablationem conditionis, nec est necessaria alia jurisdictio vel alia potestas dominativa. An vero idem sit dicendum de tute, quod in confirmatione tangitur, infra dicam. Exemplum autem de filio pubere vel servo non est simile: nam horum vota non sunt irritabilia, nisi ex parte materiæ; et ideo mutata conditione materiæ per mutationem status, vota erunt firma, si a principio ea intentione facta sunt, ut etiam pro tali tempore, statu et materia obligarent, ut jam supra dictum est.

12. *Quid requiratur ad confirmationem voti, postquam ad pubertatis annum quis accedit.* — Addimus vero conditionem et limitationem in assertione, dummodo votum illud in eodem statu permaneat, et confirmatum non sit. Potest autem esse confirmatum, vel ab ipsomet vovente, vel a patre. Ab ipso quidem vovente, quia libertatem ad hoc habet, debetque intelligi post completum decimum quartum ætatis annum; nam, licet antea sæpius iteretur votum, nunquam confirmabitur, quia omnis illa repetitio fit cum eadem imperfectione et subjectione. At si, inchoata jam pubertate, aliquis ratum habeat votum quod in pueritia fecit, jam illud denuo emittit; et ita votum imperfectum transit in perfectum, et quod erat conditionale, incipit esse absolutum; denique est tam firmum, ac si tunc primum fieret, et antea nullum votum præcessisset. Solum oportet exponere quando censeatur tale votum esse confirmatum a vovente. In quo primum dicendum est non sufficere voluntatem servandi

illud; nam, licet hæc voluntas sæpius habeatur in ætate pubere, non confirmat votum, quia votum illud validum fuit, et quamdiu non irritatur, ad illam voluntatem obligat; ergo per illam non confirmatur.

13. *Objectio. — Solutio.* — Dices: professio invalida tacite confirmatur per actiones religiosi profissi; ergo similiter, etc. Respondeatur primo negando consequentiam, quia professio nulla non obligat ad illos actus, imo nec illos permittit, quantum est de se, et ideo qui illos vult facere, censemur velle fundamentum illorum, quod est professio. At hic jam supponitur sufficiens fundamentum obligationis, nec est necessaria major confirmatio voti, ut obliget ad illos actus, et ideo per illos ut sic non confirmatur. Adde quod, ut professio per illos actus vel delationem habitus professorum confirmetur, necessaria est cognitio nullitatis talis professionis, ut ex communi sententia Doctorum infra videbimus. Quia error causat involuntarium, et ideo quamdiu presupponitur fundamentum illorum actuum tanquam validum in cogitatione operantis, non intervenit tacita voluntas confirmandi, vel potius innovandi votum. Et hinc potius confirmatur quod dictum est. Nam, si puer, qui fecit votum castitatis, veniens ad pubertatem, et putans jam votum non esse irritabile, statuat perpetuo servare illud, sicut tenetur, non ideo vult confirmare illud, sed potius in sua existimatione supponit esse firmum, et ideo vult servare, et non confirmare; si vero scit votum esse irritabile, interim tamen obligare, et ideo vult servare, etiam tunc non confirmat, propter rationem supra factam, quod voluntas servandi obligationem non dat maiores vires obligationi, quam per se habeat. Necessaria ergo est in præsenti expressa confirmatio per voluntatem, qua quis deliberet non amplius velle irritationem, sed absolute obligari; quia tacita confirmatio hic non potest intervenire, eo quod nulla voti observatio seu executio est sufficiens signum confirmationis ejus.

14. Secundo, confirmatur votum a patre, si sciens factum esse, illud positive ratum habeat. Itaque ante omnia, necesse est ut illius notitiam habeat, quia si ignoret illud, non potest confirmare illud, quia confirmatio debet esse voluntaria; ignorantia autem tollit voluntarium. Deinde requiritur voluntas, quia sola scientia non sufficit, etiamsi adsit taciturnitas seu negotio irritationis; quia potest pater pro tunc negative se habere, nec confirmando, nec irritando; utrumque enim volun-

tarium esse debet, et ab utroque potest voluntas abstrahere, etiam per voluntatem positivam suspendendi, seu differendi usum suae potestatis, ut supra in simili de marito dixi, et legem Numerorum, quæ videtur aliter disponere, explicui. Et quidem si pater sciat votum non a filia, vel filio proponente vel petente irritationem, sed aliunde, tunc licet taceat et dissimulet, non confirmat, etiam juxta legem Numerorum, quia non *tacet ei*, id est, filio, ut Cajetanus bene ponderat, juxta Hebraicam proprietatem. Item si sciat a filia, et expresse dicat velle suspendere, et cogitare de re, non confirmat, etiam juxta rigorem illius legis, quia non omnino tacet, sed declarat voluntatem suam. Si autem mere negative se habeat per diem integrum, tacite confirmabit votum juxta dispositionem illius legis; sed quoad hoc erat positiva, et nunc non obligat, et ideo solum inde sumi potest præsumptio aliqua voluntatis confirmandi votum; tamen si hæc in veritate non adfuit, votum non manet in conscientia confirmatum, quia in hoc foro attenditur veritas, non præsumptio.

15. *Quando et quomodo confirmat pater votum filii impuberis.* — Tunc ergo pater confirmat votum filii impuberis, quando sciens illud, vult ratum et confirmatum manere. Et tunc dico non posse amplius irritari a patre, maxime si in ea voluntate perseveravit usque ad pubertatem filii; tum quia jam ille pater usus est sua potestate, quantum potuit; tum etiam quia jam res illa transiit quasi in rem judicatam, et conditio inclusa in voto plene impleta est, quæ secundum rectam rationem ita videtur intelligenda, Nisi pater contradixerit, vel etiam, nisi ratum habeat. Tum etiam quia alias talia vota necessario manerent infirma, quamdiu pater vivit, etiam si millies illa prius confirmet, quod videtur absurdum. Denique illud decretum patris magis videtur declarativum, quam concessivum aliquius facultatis; declarat enim illud votum esse ratum et perfectum. Et hoc maxime procedit, quando confirmatio illa retractata non est usque ad annos pubertatis, quia tunc maxime procedunt rationes factæ.

16. *An confirmatio voti filii, que fit a patre ante ejus pubertatem, possit iterum retractari?* — *Resolutio negativa.* — Dubitari autem possit an confirmatione illa posset retractari ante adventum pubertatis, saltem valide, etiam non licite, ut si votum est factum decimo tertio ætatis anno ex consensu patris, vel approbante illo, et postea irritetur ante comple-

tum decimum quartum annum; videtur enim illa confirmatio habere tractum successivum pro illo tempore, in quo voluntas filii est infirma, et sub voluntate patris. Sed nihilominus etiam tunc censeo oppositum probabilius, quia rationes factæ universaliter procedunt. Sed hoc declarabitur melius, explicando inferiori simile punctum de religiosis. Intelligitur etiam hoc quoad irritationem directam; nam si votum sit de materia pertinente ad ius paternum, et quæ possit illi præjudicium afferre, ex ea parte poterit votum irritari, sicut de votis uxorum diximus, quia est eadem ratio. Et quoad hoc est constituenda differentia inter confirmationem voti ex parte materiæ, vel ex parte voti, quia confirmatio ex parte materiæ solum est quædam licentia ad utendum tali materia, quæ revocabilis est saltem valde, quia non fuit donatio perpetua; at vero confirmatio voti ex parte voventis in impuberis non est licentia vovendi, vel utendi re vota, sed est veluti declaratio quædam perfectionis voti, ut omnino firmum permaneat; et ideo potest pater licete et directe impedire executionem talis voti, quamdiu sine suo præjudicio fieri non potuerit, et non tamen potest absolute et in se votum irritare.

17. *Quinta assertio: votum impuberis semel irritatum nunquam reviviscit.* — Dico quinto: votum impuberis semel irritatum a patre nunquam amplius reviviscit. Ita docent Cajet., Soto, Panorm., Abulens. et Sylvest., citati supra, c. 4. Et ratio est, quia talis irritationem eadit in ipsum votum directe; ergo extinguit illud, ejusque obligationem; ergo non reviviscit amplius, juxta regulam juris traditam, d. c. 4, et juxta dicta cap. 1. Item votum illud fuit in hac parte conditionatum, et conditio non fuit impleta; ergo fuit votum extinctum. Unde parum refert quod votum fuerit ab impuberis factum, ut implendum pro tempore pubertatis, quia nihilominus vinculum ipsum directe et in se auferri potuit a patre, et semel ablatum non reddit, nisi iterum ab eodem vovente fiat. Quod verum etiam habet in voto religionis, nam procedit eadem ratio: imo in illo est magis necessaria, quia votum religionis de se habet, ut non possit executioni mandari, nisi post pubertatem; ergo cum a patre irritatur, non impeditur solum quoad executionem, hoc enim nihil esset, sed in se extinguitur.

18. *Explicatur mens Innocentii.* — Contra hanc assertionem citari solet Innocentius, in cap. *Scripture*, de Voto, ubi solum dicit, fi-

lum, etiam impuberem, teneri ad implementum votum quod in pueritia fecit, postquam fuerit sui juris, et extra patriam potestatem; sed non dicit teneri ad hoc, etiamsi votum fuerit irritatum a patre, unde potest intelligi, ut loquatur, quando votum irritatum non fuit; solum enim explicare voluit, votum illud non fuisse nullum, sed obligatorium. Cittatur etiam in contrarium Navar., capit. 12, n. 66, sed immerito, quia ibi non loquitur de impuberibus, sed de grandioribus; in num. autem 68, ubi de impuberibus loquitur, absolute dicit, vota eorum irritari, et in n. 69, dicit nullari, et num. 64, expressius id declaraverat. Palud. autem, in 4, distinct. 38, quæst. 4, art. 2, conclus. 14, num. 29, expresse tenet contrarium, loquens in speciali de voto religionis. Sequitur Anton., 2 p., tit. 11, c. 2, § 6, et in hanc sententiam allegant Div. Thom. Sed nunquam D. Thomas hoc docuit, ut constat ex 2. 2, question. 88, articul. 8, et 9, quæst. 189, articul. 5, et in 4, d. 38, question. 1, articul. 1, quæstion. 3; et Opuse. 17, c. 13, ad 10, quibus locis simpliciter dicit vota impuberum posse irritari a patre; nunquam vero dicit talia vota postea reviviscere. Denique illa sententia nullum habet fundamentum, quia hæc vota impuberum non sunt comparanda cum votis uxorum, servorum, et filiorum puberum; nam istorum vota non irritantur directe, sed ratione materiæ, et ideo si obligationem suam referant ad tempus habile, quando fuerint sui juris, vota eorum non possunt irritari. Unde si absolute voveant pro utroque tempore, vota eorum poterunt irritari pro tempore subjectionis tantum, non simpliciter; et ideo talia vota dicuntur mortificari, seu impediri pro tali tempore, non extingui, vel simpliciter tolli. At vota impuberum irritantur in se et directe, et ideo de quacumque materia sint, et ad quodcumque tempus eorum obligatio referatur, quando irritantur, extinguntur, et radicibus tolluntur, ideoque amplius non redeunt. Quam differentiam bene notavit Rosella, *Votum*, 2.

19. *Sexta assertio: dum pater vivit, solus habet potestatem irritandi vota filii impuberis; illo defuncto, eadem manet in tutori.* — Dico sexto: solus pater, dum vivit, habet hanc potestatem irritandi vota filii, præsertim impuberis; patre autem defuncto, tutor habet eamdem potestatem erga pupillum. Prior pars ponitur ad excludendam matrem; illa enim non habet potestatem irritandi vota filiorum, vivente marito. Estque communis sententia,

20. *Aliorū opinatio.* — Sed dicunt aliqui licet pater solus possit irritare votum filii, etiam contradicente matre, quod convincit ratio facta, et' mater non possit, contradicente patre, ob eamdem causam, nihilominus si mater præveniat, et inscio patre irritet votum filii impuberis, validam esse irritationem, ac subinde matrem etiam habere hanc potestatem, licet secundariam; quia est suo modo superior, et habet subditum filium, licet sub patre. Hoc enim modo non est inconveniens, hanc potestatem esse in duobus, sicut respectu religiosi est in rectore et provinciali. Et potest pro hac parte citari D. Thomas supra, qui simpliciter et in plurali dicit, parentes posse irritare; et eodem modo loquitur Soto, d. art. 2. Et potest hoc suaderi ex c. *Addidimus*, 20, q. 1, ibi: *Si pater, vel mater, etc.; et in c. Quicumque, ibi: A parentibus.* Et adducitur exemplum Samuelis, qui a matre fuit templo oblatus. Et potest confirmari, quia filius infans baptizari potest volente matre, et sine consensu patris; ergo similiter, etc.

21. *Excluditur supradicta opinio.* — Sed hæc opinio simpliciter falsa est, quia nulla ratione nititur, nec iura hanc potestatem concedunt matri, nec consentanea est juri naturali vel civili, ut probat fundamentum prioris sententiae. Unde in casu, in quo mater scit votum filii aut filiæ, et pater ignorat, potest fortasse illi præcipere ut votum non exequatur, donec patrem conveniat, quia id non excedit limites

obedientiae debitae matri, et potest habere congruentem rationem; simpleiter autem irritare non potest. Imo licet ipsa contradicat, si pater postea votum confirmet, erit validum. Addo etiam, licet mater non possit per se et directe irritare haec vota, nihilominus si illi præjudicent ex parte materiae, posse illa irritare, quia hoc modo etiam votum mariti et filii puberis potest irritare. Et hoc ad summum probat ratio facta, et fortasse ideo Div. Thom. et alii auctores in plurali loquuntur de parentibus; quia loquuntur abstracte de irritatione, sive directa, sive indirecta, vel certe loquuntur de parentibus cum distributione accommoda, de unoquoque juxta suum modum, seu in casu sibi permisso; nam aliquando etiam mater habet hanc potestatem, ut statim dicemus. Et eodem modo sunt intelligenda jura allegata. Et hunc sensum confirmat exemplum de Samuele, quia licet mater eum obtulerit, non tamen sine consensu patris dicens: *Fac quod bonum tibi videtur*, 1 Reg. 1. Ad illud autem exemplum de baptismo, dico imprimis assumptum esse incertum, de quo alibi. Deinde nego similitudinem, quia baptismus est necessarius ad salutem filii ex divino jure, et ideo ad favorem filii spectat, ut sufficiat consensus matris.

22. *Quinam possint mortuo parente filiorum votum irritare?*— Altera pars de tute certa est et communis, ut patet ex allegatis auctoribus, et Abulensi., q. 15, in c. 30 Num., ubi ita exponit legem illam. Sumitur etiam ex illo Pauli ad Galat. 4: *Quanto tempore heres parvulus est, etc., sub tutoribus et actoribus est, usque ad præfinitum tempus a patre*. Unde sumitur ratio: nam tutor succedit loco patris, et consequenter eodem modo voluntas pupilli subordinatur voluntati tutoris. Et ita 20, q. 2, c. *Puella*, expresse tribuitur haec potestas tutoribus. Unde fit, ut quia mater, deficiente patre, jure ordinario habet tutelam filii, ideo tunc possit irritare vota ejus, et idem est de avo, vel quocumque ascende, deficiente propinquiori. Quando autem vel isti privantur tutela, vel omnes desunt, tutor dari solet auctoritate publica, et apud illum tunc est haec potestas, et tunc non magis poterit mater irritare votum filii sine tute, quam posset viante marito, sine illius consensu. Si autem contingat plures esse tutores, quilibet sufficiet ad irritandum votum. Et in hoc sensu dixit Sylvest., *Religio*, 2, quæst. 43, cum Innoc. et Direct., quod conditio prohibentis erit melior, quia habet sufficientem potestatem, et non

potest per alium impediri, cum non sit superior.

23. *An vota servi parvuli orbatis parentibus possint a domino irritari?—Affirmativa resolutio.*— Sed inquire potest an, si parvulus sit servus, verbi gratia, et orbatus parentibus, possitne dominus illius vota irritare, non solum indirecte, et ex parte materiae titulo servitatis, sed etiam directe, ratione impubertatis, et quasi titulo tutoris. Idem queri potest de quovis parvulo libero, qui parentibus caret, et tutorem non accepit, an illi, sub quorum cura esse contingit, habeant in hoc vicem patris et tutoris. Aliqui affirmant, et est consonum pietati et rationi. Et de domino respectu servi videtur certius, quia ratione dominii ad illum pertinet cura servi. In aliis vero, qui non succedunt quasi suo jure in hujusmodi cura, sed voluntarie, et ex quadam miseratione illam suscipiunt, res est magis incerta; potest vero fundari in præsumpta voluntate parentis. Ad majorem autem securitatem, consulendum videtur, ut ad utendum tali potestate, proprium munus tutoris ab eo, qui legitima potestate illud conferre potest, suscipiant.

24. *An possit tutor irritare vota pupilli emissae in pueritia post inchoatam pubertatem, si confirmata non sint?—Resolutio negativa.*— Hic vero speciale dubium habet, an, sicut diximus posse patrem irritare vota filii in pueritia emissae, post inchoatam pubertatem, si confirmata non sint, ita possit tutor; videtur enim eadem ratio? Nihilominus dico non posse, quia, eo ipso quod pupillus fit pubes, designit tutor esse tutor, et incipit esse tantum curator, cui noui directe persona, sed res et bona ejus commissa sunt. Amissio autem tutoris munere amittitur haec potestas, quia non personæ, id est, Petro, verbi gratia, sed muneri, seu tutori, ut tutor est, commissa erat. Item quia qui semel fuissest tutor, posset irritare vota ejus qui fuit pupillus suus, etiam si postea nec tutor nec curator ejus sit, quod est absurdum et inusitatum. Item si contingat, aliquem relinquere munus tutoris, et alium constitui loco ejus, certe jam prior non poterit irritare vota, quæ sub sua tutela pupillus fecit, si ea non irritavit dum esset tutor, quia devoluta fuit potestas ad successorem; ergo etiam non potest, quando ejus officium cessavit, et pupillus ab ejus exiit tutela, licet nullus alius successerit.

25. *Solutio.—Objectio.*— Sed objici potest quod supra de patre diximus; nam si pater

potest, cur non tutor? Nam etiam potestas tutoris respicit imperfectionem voti, et aetatem in qua factum est, non in qua irritatur. Item votum pupilli etiam includit conditionem, *Nisi tutor contradixerit*. Respondeo esse dissimilem rationem, quia pater semper manet pater, et ideo etiam semper manet integra conditio in voto inclusa respectu illius, et ipse semper retinet potestatem in ordine ad actus filii in tali aetate factos; tutor autem non habet hanc potestatem, nisi quatenus gerit vices patris, et non includitur sub conditione voti, nisi prout tutor et vicarius patris est; quæ ratio omnino amittitur cessante munere, et ideo jam non potest respectu illius impleri conditio in prioribus votis inclusa, et ideo jam non habet locum irritatio. Sicut in casu cap. ultim. de Sententia excommunic., licet Episcopus possit absolvere qui ante pubertatem clericum percussit, non poterit eadem persona id facere, si desinat esse Episcopus. Et Prælatus religionis, qui potest irritare vota, cessante munere non potest.

26. *An vota emissa a puella ante pubertatem in domo patris possint irritari ab sposo directe et per se?—Resolutio dubia.*— Tandem ex his expeditur dubium supra hue remissum, an vota, quæ emisit puella ante pubertatem in domo patris, possint irritari ab sposo directe et per se, et non tantum ratione materiae. Sub distinctione enim respondendum censeo, quia vel sponsa nondum est pubes, vel jam attigit pubertatem. In priori casu, credo posse irritare votum sponsæ, etiam antea emissum, praesertim si pater jam mortuus est, quia tunc maritus habet locum tutoris, ut sumitur ex August., q. 59 in Num., c. *Noluit*, 33, q. 5. Et idem erit vivente patre, si jam filia est emancipata, et in domo sponsi, propter eamdem rationem. Hic autem casus non potest modo contingere, nisi per dispensationem mulier contrahat matrimonium de presenti ante annos pubertatis, vel nisi malitia aetatem suppleverit; nam alias non fuissest matrimonium validum, ut constat ex materia de Matrimonio. At vero si uxor jam excessit pueritiam, et pubes facta est, non credo posse virum, sed solum patrem, directe irritare votum ejus in pubertate factum, quia nec vir per se habet hanc potestatem, ut supra ostendi, nec tunc fungitur quasi munere tutoris, quia jam uxor non est capax tutelæ. Poterit autem maritus ex parte materiae irritare talia vota, si sibi præjudicium afferant, sicut de emissis post pubertatem et ante matrimonium supra dictum est, nam est

eadem vel major ratio. Et ita generaliter tradit Abulensi., supra, q. 24, et paulo ante illam. Et ita est intelligenda sententia Augustini in loco citato.

CAPUT VII.

UTRUM PRÆLATI RELIGIONUM POSSINT RELIGIOSORUM VOTA DIRECTE IRRITARE?

1. *Prima assertio: Prælati religionum possunt irritare vota subditorum, saltem ex parte materiae.*— De irritatione indirecta nemo est qui dubitet. Unde dicimus primo, Prælatos religionum posse irritare vota religiosorum sibi subditorum, saltem ex parte materiae. In hoc omnes convenient, ut ex auctoribus statim referendis constabit. Ratio autem sumitur facile ex duabus votis religiosorum paupertatis et obedientiae. Nam ratione voti paupertatis non potest religiosus facere firma vota realia, quia non potest illa facere absolute, alias essent contraria voto paupertatis, cum nihil proprium habeat, neque uti possit rebus ut propriis, id est, sine licentia Prælati; ergo talia vota necessario includunt conditionem: *Si Prælatus consenserit*, et ratione illius sunt a Prælato irritabilia, saltem ex parte materiae. Ex voto autem obedientiae sequitur idem de votis personalibus, quia ratione obedientiae pendet religiosus a suo Prælato in omnibus actionibus suis. Quod ita declarat D. Thom., d. q. 88, art. 8, ad 3. Quia Prælatus in quolibet tempore potest occupare subditum in aliquo opere consentaneo sue regulæ; ergo de nullo opere potest religiosus facere firmum votum alicuius actionis sue, quia illa requirit tempus, et illud tempus potest præoccupare Prælatus, et ita irritare votum. Et declaratur, quia omne votum personale religiosi includit hanc conditionem, *Nisi Prælatus aliud jussicerit*; ergo ratione illius poterit irritari. De qua ratione, et variis modis inducendi illam, in discurso capitii dicam.

2. *Difficultas ergo est, an Prælatus possit directe irritare vota religiosi subditi.* Et ratio dubitandi sumi potest ex auctoritate, et ratione D. Thomæ nunc explicata. Nam illa solum procedit de irritatione ex parte materiae; ergo sentit D. Thomas religiosum Prælatum solum ex parte materiae posse irritare vota subditi. Et pro eadem sententia referri potest Paludan., 4, d. 38, q. 2, art. 2, concl. 6, quantum eadem ratione utitur, et declarat illam hoc modo. Quod prælatus, licet non possit